

Engels en Frans
1ste graad B-stroom
I-EnFr-b

BRUSSEL

D/2019/13.758/014

Versie januari 2022

1 Algemene inleiding

De start van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. De nieuwe leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool en gaan uit van de professionaliteit van de leraar en het eigenaarschap van de school en het lerarenteam.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

De nieuwe leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool en laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lesuren ...).

De nieuwe leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

De nieuwe leerplannen faciliteren de **getrapte studiekeuze** en laten de school toe om de observerende en oriënterende functie van de eerste graad te versterken. Sober en helder geformuleerde leerplandoelen geven aan wat als basis geldt voor alle leerlingen. Daarnaast ondersteunt een beperkt aantal verdiepende doelen het observeren en oriënteren van leerlingen naar een bepaalde finaliteit in de tweede graad. Suggesties tot verbreding in de wenken faciliteren het observeren en oriënteren naar een bepaald domein of een specifieke studierichting in de tweede graad.

De nieuwe leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden pedagogisch-didactisch voldoende ruimte voor een eigen aanpak van de leraar, het lerarenteam of de school.

De nieuwe leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming van de eerste graad. Leerplannen zorgen voor een samenhangend fundament van vorming voor alle leerlingen. Ze vertrekken vanuit een gemeenschappelijk referentiekader en hanteren een gelijkgerichte terminologie met respect voor de eigenheid van elk vak. De samenhang in de eerste graad betreft zowel de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) als de horizontale samenhang die geldt tussen het geheel van de vakken van de A-stroom of de B-stroom, maar ook tussen specifieke vakken van de A- en de B-stroom. Waar relevant geven de leerplannen expliciet aan voor welke doelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren, leraren algemene vorming (incl. godsdienstleraren) en leraren basisopties. Een verwijzing van de ene vakleraar naar de lessen van een collega laat de leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

In wat volgt gaan we dieper in op een aantal uitgangspunten.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed onderwijs is.
- Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor hen en hun collega's en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.
- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leeransen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de leraar, de school en de bredere samenleving.

Scholen zijn daarbij **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **generieuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.

- Leraren vormen leerlingen door middel van inhouden van vorming, die we groeperen in **vormingscomponenten**: levensbeschouwelijke vorming, culturele vorming, economische vorming, lichamelijke vorming, maatschappelijke vorming, natuurwetenschappelijke en technische vorming, sociale vorming, talige vorming en wiskundige vorming. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over culturele vorming spreken zonder met taal bezig te zijn; je kan niet beweren dat wetenschap en techniek geen band hebben met economie, wiskunde of geschiedenis. Dwarsverbindingen doorheen de vakken zijn daarbij belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar** maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. De gemeenschappelijke leerplannen (Gemeenschappelijk funderend leerplan en Gemeenschappelijk leerplan ICT) helpen daartoe. Ze worden gestuurd door keuzes die een school (schoolbestuur, beleidsteam, lerarenteam) maakt. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Die leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De vrijheid die de leraar krijgt om met het leerplan te werken vraagt van hem een grote professionaliteit. Professionaliteit vergt meesterschap. De leraar is dus een meester in zijn vak; hij beheerst de inhouden die hij onderwijst. Een diep gevoel van verantwoordelijkheid en de overtuiging dat elke leerling het recht heeft om op een goede manier gevormd te worden, liggen aan de basis van zijn professioneel bezig zijn.

Vorming is voor die leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Vorming is iets wat hem in die mate beroert dat hij voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren zoekt om de wereld

te ontsluiten. Hij wil de leerling tot bij de wereld brengen. De leraar introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt en hij probeert hen ook vriend van die wereld te laten worden. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen gegrepen kunnen worden door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.

We hebben de leerplandoelen noch chronologisch noch hiërarchisch geordend. Vanuit het pedagogisch project van de school, vanuit zijn passie, expertise en creativiteit, in functie (van de beginsituatie) van de klasgroep kan de leraar eigen accenten leggen en differentiëren. Hij kan kiezen welke leerplandoelen hij op welke manier samenneemt bij het uitwerken van lessen, thema's of projecten.

In het leerplan leggen we geen didactische werkvormen vast. We bepalen geen minimum aantal lessen voor een bepaald item of een bepaalde rubriek. Dat betekent dat leraren(teams) alle vrijheid hebben om langere leerlijnen op te bouwen en in te zetten op de spiraalsgewijze aanpak van bepaalde inhoudelijke leerplandoelen. Leraren bepalen zelf welke contexten ze laten spelen en welke methodieken ze hanteren.

1.4 Verbreding en verdieping in een observerende en oriënterende eerste graad

In aanvulling op de leerplandoelen die gelden voor alle leerlingen, bevatten nagenoeg alle leerplannen mogelijkheden om te verbreden en te verdiepen.

Verbreding geeft de leerling een duidelijker inzicht in zijn interesses met het oog op de keuze voor een domein en een studierichting in de tweede graad. Ze verruimen a.h.w. zijn horizon. Mogelijkheden tot verbreding zijn opgenomen bij de pedagogisch-didactische wenken, zowel in de leerplannen van de algemene vorming als in de basisopties.

Verdiepingsdoelen geven de leerling een duidelijker inzicht in zijn abstractievermogen met het oog op de keuze voor een finaliteit in de tweede graad. Verdieping speelt zich globaal genomen af op drie assen die – al dan niet in combinatie – een aanduiding kunnen zijn voor de moeilijkheidsgraad van een leerplandoel:

- cognitief: van concreet naar abstraherend/conceptueel;
- inhoudelijk: van eenvoudig naar complex;
- autonomie: van sterk begeleid naar zelfstandig.

In de leerplannen hebben we vooral cognitieve verdiepingsdoelen opgenomen als afzonderlijke leerplandoelen. In de wenken doen we suggesties voor verdieping op de as van complexiteit en autonomie. Verdieping kan ook gepaard gaan met verbreding, m.n. het toepassen van kennis in andere contexten (transfer).

In de leerplannen van de B-stroom zijn de verdiepingsdoelen afgestemd op de basisleerplandoelen van de A-stroom. Zo faciliteren we diverse schakelmogelijkheden voor intrinsiek cognitief sterke leerlingen die om een of andere reden in de B-stroom zitten.

Verbreding en verdieping kunnen één element vormen voor het advies van de delibererende klassenraad op het einde van de eerste graad voor de keuze voor een bepaalde finaliteit en voor een bepaald studiedomein in de tweede graad.

De leraar, het lerarenteam, de school hebben de keuze om al dan niet met verbreding en verdieping in het leerplan aan de slag te gaan of eigen doelen toe te voegen. De leraar ontwerpt zijn lessen op zo'n manier dat ze aansluiten bij de voorkennis van alle leerlingen. Zo spreken we alle leerlingen op hun capaciteiten aan.

1.5 Opbouw van de leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur: algemene inleiding, situering, pedagogisch-didactische duiding, leerplandoelen, basisuitrusting, concordantie. Alle onderdelen van het leerplan maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

In de **algemene inleiding** belichten we het nieuwe leerplanconcept en gaan we o.m. dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie, verbreding en verdieping in een observerende en oriënterende eerste graad.

In de **situering** beschrijven we - waar relevant - de beginsituatie, de samenhang in de eerste graad en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de aandachtspunten met o.m. de nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn sober en helder geformuleerd waarbij het leerplandoel als geheel het verwachte niveau van realisatie en beheersing aangeeft. Waar relevant voegen we bij de leerplandoelen een opsomming of een afbakening (★) toe die duidelijk aangeeft wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook de pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel.

Alle leerplandoelen zijn te bereiken, met uitzondering van attitudes. Leerplandoelen die een **attitude** zijn en dus na te streven, duiden we aan met een sterretje (*).

We tonen de **samenhang** met andere leerplannen in de eerste graad. Zo geven we het overleg in lerarenteams alle kansen. Waar zinvol reiken we mogelijkheden aan tot verdieping (⚙️).

Ten slotte geven we een aantal zinvolle of inspirerende **wenken** (✓). Het betreft voornamelijk een noodzakelijke toelichting bij leerplandoelen of specifieke begrippen, suggesties voor een mogelijke didactische aanpak of een afbakening van de leerstof.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

In de **concordantie** geven we aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde eindtermen (voor de leerplannen van de algemene vorming) en aan bepaalde doelen van het curriculumdossier (voor de leerplannen van de basisoptie).

1.6 Basisgeletterdheid

Voor de eerste graad zijn er doelen bepaald die elke individuele leerling moet bereiken op het einde van die graad. Het gaat om basisgeletterdheid die het mogelijk maakt om te kunnen participeren in de maatschappij op het einde van de eerste graad. De nadruk ligt op het verwerven, verwerken en gericht gebruiken van informatie. Dat impliceert het kunnen omgaan met taal, cijfers en grafische gegevens en daarbij gebruik kunnen maken van ICT. Daarnaast wordt bij de basisgeletterdheid voor de eerste graad ook ingezet op financieel-economische zelfredzaamheid.

In alle leerplannen staat de vorming van de leerling centraal. Elke leerling heeft immers recht op een brede en ambitieuze vorming. Doorheen de verschillende vakken komt de leerling in aanraking met een rijkdom aan culturele en wetenschappelijke bronnen. Scholen die inzetten op die brede en ambitieuze vorming, maken sowieso werk van de – in scope eerder beperkte doelen van de – basisgeletterdheid zoals die maatschappelijk is vastgelegd.

Toch kan een school in de loop van de eerste graad de keuze maken om meer in te zetten op doelen van de

basisgeletterdheid. Dat zal vooral het geval zijn voor sommige leerlingen van de B-stroom. Voor de afbakening van de doelen basisgeletterdheid zijn de doelen van de algemene vorming voor de B-stroom overigens het ijkpunt geweest.

De begeleidende klassenraad kan in de loop van het eerste of het tweede leerjaar A/B bij een leerling vaststellen dat het bijzonder moeilijk zal worden om de doelen van de algemene vorming op het einde van de eerste graad op voldoende wijze te behalen. Op dat moment kan het zinvol zijn om na te gaan of het bereiken van doelen basisgeletterdheid in het gedrang komt en in dat geval iets gericht in te zetten op sommige doelen van die basisgeletterdheid.

De doelen van de basisgeletterdheid zijn onderliggend aan leerplandoelen van de algemene vorming. Ze worden aangeduid met “BG” in het Gemeenschappelijk funderend leerplan, het Gemeenschappelijk leerplan ICT en de vakleerplannen Maatschappelijke vorming, Mens & samenleving, Nederlands A- en B-stroom en Wiskunde A- en B-stroom. We vermelden bij de relevante leerplandoelen de doelen basisgeletterdheid en bakenen ze waar nodig verder af.

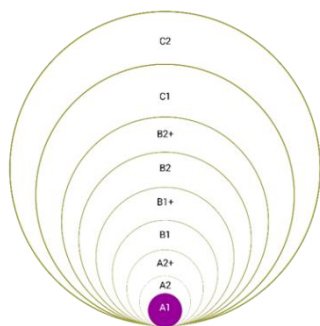
1.7 Tot slot

De nieuwe leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze vormen een kwaliteitskader dat inzet op een eigen visie en een identiteitskader dat de unieke identiteit van een school in de diverse samenleving versterkt en ondersteunt. Zo garanderen we binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. We versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. We creëren ook ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden – via pedagogische vakbegeleiding – ondersteuning waar nodig.

2 Situering

2.1 Beginsituatie

Leerlingen in de B-stroom hebben de leerplandoelen van het leerplan [Zin in leren! Zin in leven!](#) niet of in onvoldoende mate bereikt en beschikken niet over een getuigschrift basisonderwijs. Het is mogelijk dat leerlingen in het eerste jaar B-stroom voor het eerst formeel taalonderwijs Frans krijgen, voor Engels zal dat bijna altijd het geval zijn.

Tegelijk is elke leerling uniek. Als leraar in het secundair onderwijs houd je daarom rekening met de soms grote verschillen tussen de leerlingen en ga je gedifferentieerd te werk.

Bij het formuleren van de leerplandoelen werd er rekening gehouden met de **niveaus van het ERK (Europees Referentiekader voor Talen)**. Dit kader geeft een globale beschrijving van niveaus van taalvaardigheid. De basisdoelen van dit

leerplan situeren zich op het **niveau A1**.

2.2 Samenhang in de eerste graad

Vanuit eenzelfde visie op moderne vreemdetalenonderwijs hebben we een gemeenschappelijk leerplan voor Engels en Frans geschreven. Er is ook heel wat overeenstemming met het leerplan Nederlands. Om transfer van strategieën, kennis en vaardigheden bij de leerlingen te bevorderen en de samenwerking tussen taalleraren te stimuleren, verwijzen we bij de leerplandoelen naar Nederlands. Overleg tussen de

leraren Engels en Frans is eveneens aangewezen. Voor de sociale component linken we met het leerplan Mavo. We willen ook de samenwerking met de leraren Artistieke vorming, Beeld en Muziek vergemakkelijken door linken met die leerplannen expliciet te vermelden.

2.3 Plaats in de lessentabel

De leerplandoelen voor de moderne vreemde talen, in casu Engels en Frans, zijn gericht op 6 graduren. De school wijst in functie van haar leerlingenpopulatie en haar context een bepaald aantal lesuren aan Engels en een bepaald aantal lesuren aan Frans toe.

3 Pedagogisch-didactische duiding

Het onderwijs moderne vreemde talen wil alle leerlingen toelaten een niveau van taalcompetentie in de vreemde taal te ontwikkelen dat hen in staat stelt om zo zelfstandig mogelijk te communiceren. Tegelijkertijd wil het leerlingen enthousiast maken voor talen en hen leren hun eigen taalleerproces in handen te nemen.

3.1 Engels en Frans en het vormingsconcept

Het leerplan Engels-Frans is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialogeschool. In dit leerplan ligt de nadruk op talige vorming, maar ook culturele en sociale vorming hebben een belangrijke plaats. De wegwijzers verbeelding, gastvrijheid en uniciteit in verbondenheid maken er inherent deel van uit.

Talige vorming

Vorming in talen versterkt leerlingen in de kennis en het gebruik van de eigen taal en van andere talen. Ze leert leerlingen van taal genieten in zijn vele vormen. Leerlingen worden communicatief vaardiger en leren kritisch informatie te verwerven en verwerken. Ze leren ook creatief om te gaan met taal. Taalonderwijs verrijkt de interculturele vorming van een leerling. Taal is nodig om greep te krijgen op de eigen omgeving. Taal biedt ook kansen om de meertalige en veelzijdige wereld om ons heen te verbeelden en op een gastvrije wijze te ontsluiten. De leerlingen tonen een attitude waarbij sprake is van een blijvende verwondering voor het fascinerende van taal en van openheid en respect tegenover elke vorm van talige diversiteit.

Sociale vorming

Het ontwikkelen van communicatieve en relationele aspecten van vorming is van groot belang. De leerlingen leren op een gepaste en respectvolle manier talig om te gaan met gesprekspartners. Ze zijn er zich van bewust dat boodschappen op diverse manieren geïnterpreteerd kunnen worden en dus ook een verschillende impact kunnen hebben.

Culturele vorming

Er bestaat een voor de hand liggende band tussen talen en culturele vorming. Die band biedt leerlingen de mogelijkheid om cultuur en kunst via de taal te verkennen en te begrijpen. Cultuur heeft zowel een eigentijdse als een historische dimensie. Leerlingen leren de wereld kennen in zijn veelkleurige culturele diversiteit. Met die verschillende culturen zijn verschillende talen, taaluitingen en taalvariëteiten verbonden. Via culturele vorming komen ze ook in contact met het artistieke en krijgen ze oog voor de esthetische component van cultuur.

Verbeelding

Om zich te kunnen inleven in literatuur en om zelf creatief met taal om te gaan is het van belang dat leerlingen verbeeldend denken en handelen.

Gastvrijheid en uniciteit in verbondenheid

Elke leerling heeft zijn plaats in de klas, op school en in de samenleving. Er is aandacht voor de eigen (thuis)taal en cultuur en die van de ander. Inzicht verwerven in taalvariatie draagt bij tot respectvol omgaan met die ander. De leerlingen staan open voor de meertalige wereld rondom hen en zien meertaligheid als een verrijking. Taal bouwt bruggen tussen mensen.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen en opbouw van het leerplan

Het leerplan omvat de volgende rubrieken:

- communicatie (receptief, productief en interactief);
- identiteit in diversiteit;
- literatuur;
- taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie.

Dit is een graadleerplan. Er is voldoende ruimte voor de school en de leraar om eigen accenten te leggen.

Openstaan voor de veelzijdige wereld en zich verplaatsen in de ander

Talen zijn communicatiemiddelen, maar ook dragers van identiteit. Ze vertolken culturele expressies, normen, waarden en opvattingen van een individu, een groep, een gemeenschap, een samenleving. In onze dynamische, superdiverse samenleving zijn talen meer dan ooit een troef en een kans om gastvrij met elkaar in dialoog te gaan. Zo ontstaan verbinding en een genuanceerd beeld van een cultuur. De interculturele component beoogt ook de leerlingen te sensibiliseren voor de plaats en het belang van de vreemde taal in hun omgeving. De leerlingen tonen een attitude van openheid en respect tegenover elke vorm van talige diversiteit.

Functioneel communiceren in respectvolle interactie

Vanaf de start staat doelgericht communiceren centraal. De leerlingen leren succesvol functioneren in relevante communicatieve situaties.

Gepaste talige bouwstenen gebruiken

Het leerplan focust op wat de leerlingen met de taal moeten kunnen doen. Om dat te bereiken, gebruiken ze gepaste strategieën, werken ze aan attitudes en zetten ze talige bouwstenen in. Onder talige bouwstenen verstaan we voor deze doelgroep voornamelijk lexicon (woorden, woordcombinaties) en taalhandelingen. Daarnaast zijn er ook afspraken en normen die bijdragen tot succesvolle communicatie.

Van taal genieten, de beeldende kracht ervan beleven en er creatief mee omgaan

We streven ernaar leerlingen te laten genieten van omgaan met een vreemde taal. Taal gebruiken en beleven gaan samen: er is ook een gevoelsmatige kant aan taal. Zeker teksten met een esthetische waarde roepen emoties op en spreken eveneens de verbeelding van de ontvanger aan. In de lessen Engels en Frans ontdekken de leerlingen via literaire teksten zoals film(fragmenten), kortverhalen, liedjes, strips, cartoons, gedichten de Engelstalige en Franstalige cultuur. Die teksten kunnen de creativiteit van de leerlingen prikkelen en hen aanzetten om zelf creatief om te gaan met taal.

3.3 Verbreding

Het leerplan kan ertoe bijdragen de interesse en aanleg van leerlingen te stimuleren, te observeren en te onderzoeken, en zo het observatie- en oriëntatieproces in functie van een studiedomein te ondersteunen.

Een leerling die geboeid is door Engels of Frans is mogelijk een leerling die interesse en aanleg heeft voor het studiedomein Taal en cultuur.

Een vak van de algemene vorming heeft niet als bedoeling een leerling naar één of naar een beperkt aantal studiedomeinen te oriënteren. Het leerplan biedt ook kansen om de interesse van leerlingen te verbreden en op die manier na te gaan of een leerling interesse of aanleg vertoont voor andere studiedomeinen. Zo bieden de leerplandoelen voor de receptieve vaardigheden en in mindere mate de leerplandoelen voor de productieve en interactieve vaardigheden kansen om via de keuze van teksten en woordvelden de interesse van leerlingen voor alle studiedomeinen op het spoor te komen. Het leerplandoel over het zich op een creatieve manier uitdrukken kan ook bijkomend inzicht bieden in de interesses van leerlingen met het oog op de keuze voor het studiedomein Kunst en creatie.

3.4 Aandachtspunten

De focus ligt op **doelgerichte communicatie** in betekenisvolle situaties. Dat zijn situaties die de leerlingen tijdens de onderwijsloopbaan of in het huidige of latere maatschappelijke en persoonlijke leven zullen tegenkomen. De leerplandoelen zijn geschreven in functie van doelgerichte communicatie en moeten ook op die manier gelezen worden. Als einddoel communiceren de leerlingen in een betekenisvolle situatie. Vaak zijn dat geen complexe situaties. Er zijn tussenstappen in het leerproces waar de situatie minder nadrukkelijk meespeelt.

We onderscheiden in dit leerplan **vijf communicatieve vaardigheden: receptie (mondeling en schriftelijk), productie (mondeling en schriftelijk) en interactie (mondeling)**. Receptie en productie zijn primair aangezien ze noodzakelijk zijn om tot interactie te komen. Interactie impliceert een talige wisselwerking waarbij de deelnemers reageren op elkaars taaluitingen. Dat gebeurt op een respectvolle manier.

Om de leerlingen maximale oefenkansen te bieden is het noodzakelijk dat ze **zoveel mogelijk spreekansen** krijgen tijdens de les. Dat kan enkel als de leerlingen zich veilig voelen om te praten en een eigen inbreng te doen. Soms betekent dat dat je je inbreng als leraar beperkt of dat je de spreekruimte niet volledig laat innemen door sterk taalvaardige leerlingen. Het kan soms doeltreffend zijn in het Nederlands te communiceren, bv. voor remediërende opmerkingen. Daarnaast spreek je als leraar best zoveel mogelijk de doeltaal om de luistervaardigheid van de leerlingen te trainen en hen voldoende vertrouwd te maken met de natuurlijke prosodie en klanken van de vreemde taal. Daarvoor is ook een gevarieerd aanbod aan taaluitingen van native speakers nodig.

De tabellen bij de vaardigheden vermelden de **kenmerken en minimumvereisten** waaraan de teksten moeten voldoen. Voor de receptieve vaardigheden bakenen ze de moeilijkheidsgraad van de aangeboden teksten af. Voor productie en interactie gaat het naast afbakening ook om minimumvereisten voor teksten die leerlingen produceren. Die kenmerken en minimumvereisten zijn dus een leidraad bij de selectie van teksten en het opstellen van evaluatiecriteria. Voldoende variatie binnen de tekstsoorten is aangewezen. Het is echter niet noodzakelijk om elke vaardigheid met elke tekstsoort in te oefenen en te toetsen.

In de eerste graad verwerven de leerlingen **zeer elementaire woordenschat** die ze nodig hebben om in concrete situaties te communiceren. Dit leerplan legt de te kennen woorden niet vast, aangezien de communicatiebehoefte van de leerlingen verschillen. Als leraar kies je dus woordvelden die relevant zijn voor jouw leerlingengroep. De woordenschat wordt idealiter contextgebonden aangebracht. Naast woordenschat zijn ook taalhandelingen onontbeerlijk om leerlingen toe te laten in de doeltaal te communiceren.

Voor een beginnende taalleerder is het erg moeilijk om tegelijkertijd in te zetten op inhoud en op vorm. In de eerste graad zullen leerlingen voornamelijk inzetten op het overbrengen van een boodschap, waardoor ze stelselmatig elementaire fouten maken tegen de vorm (grammatica, uitspraak, spelling). Dat is een normale tussenstap tijdens de oefenfase in het taalleerproces. Het is dan ook essentieel om leerlingen

voldoende kansen te bieden om de leerstof vast te zetten. Leren uit feedback is een krachtige factor voor succes. Enkel zo kunnen ze de aangeleerde kenniselementen **verwerken** en via transfer **automatiseren**.

Bijzondere aandacht krijgen de **strategieën** die leerlingen kunnen inzetten om vlotter te communiceren. Die strategieën komen ook expliciet aan bod in andere taalvakken. Bovendien helpt een goede beheersing van die strategieën leerlingen om ook in niet-taalvakken efficiënt met tekst om te gaan. Het is daarom belangrijk dat er afspraken gemaakt worden tussen de vakken om transfer mogelijk te maken en te stimuleren. Eventuele stappenplannen en kijkwijzers worden best vakoverschrijdend gehanteerd.

Daarnaast is er expliciete aandacht voor het **interculturele** en het **literaire**. Bepaalde aspecten van het dagelijks leven in landen en regio's waar de vreemde taal de moedertaal is, komen dus aan bod. Bij literatuur ligt de nadruk niet op het begrijpen van de tekst maar op het beleven van literatuur, op het verwoorden van gedachten en gevoelens bij het beluisteren van een lied, het lezen van een verhaal, het bekijken van een filmfragment of een cartoon ...

4 Leerplandoelen

De essentie van vreemdetalenonderwijs is het ontwikkelen van communicatieve vaardigheden in functie van doelgerichtheid. Onderstaande leerplandoelen lees je telkens in functie hiervan. Om de communicatieve leerplandoelen te bereiken, gebruiken de leerlingen de vreemde taal als communicatiemiddel en zetten ze strategieën in.

LPD 1 * De leerlingen beleven plezier aan en zijn gemotiveerd voor het gebruiken van taal via cultuur, luisteren, lezen, spreken, schrijven en interactie.

Samenhang algemene vorming: I-Ned-b LPD 1

4.1 Communicatie: receptief

LPD 2 De leerlingen bepalen het onderwerp en de hoofdgedachte van geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Samenhang algemene vorming: I-Ned-b LPD 2

- ✓ Om te beginnen ligt de focus op het globaal begrip van gesproken en geschreven teksten. Daarbij bepalen leerlingen het onderwerp. Dat geeft in één of enkele woorden weer waarover de tekst gaat.
- ✓ Het bepalen van de hoofdgedachte veronderstelt een grondiger tekstbegrip dan het weergeven van het onderwerp. De *hoofdgedachte* is het belangrijkste wat over een onderwerp gezegd wordt. Het is m.a.w. de centrale boodschap die de spreker/schrijver tracht over te brengen en die je in één of twee zinnen kan weergeven.
- ✓ Eenzelfde tekst valt dikwijls onder verschillende tekstsoorten. Teksten zijn ook vaak mengvormen van tekstsoorten.

LPD 2.1 **De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten van geschreven en gesproken teksten waarbij kenmerken van de teksten in het zwart gedrukt anders zijn dan de kenmerken van het basisdoel.**

- ✓ Het bepalen van de hoofdpunten veronderstelt, net als voor de hoofdgedachte, een grondiger tekstbegrip dan het weergeven van het onderwerp. De *hoofdpunten* zijn alle inhoudelijke elementen die ondersteunend zijn voor de hoofdgedachte.
- ✓ Met dit verdiepingsdoel realiseren de leerlingen gedeeltelijk het LPD 2 van I-Fra-a en I-Eng-a.

Minder verre gaande mogelijkheden tot verdieping zijn:

- het bepalen van de hoofdgedachte in geschreven en gesproken teksten waarbij kenmerken van de teksten in het zwart gedrukt anders zijn dan de kenmerken van het basisdoel;
- het bepalen van de hoofdgedachte en de hoofdpunten in geschreven en gesproken teksten met de kenmerken van het basisdoel.

LPD 3 De leerlingen halen relevante informatie uit geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Samenhang algemene vorming: I-Ned-b LPD 3

LPD 3.1 **De leerlingen halen relevante informatie uit geschreven en gesproken teksten waarbij kenmerken van de teksten in het zwart gedrukt anders zijn dan de kenmerken van het basisdoel.**

- ✓ Met dit verdiepingsdoel realiseren de leerlingen gedeeltelijk het LPD 3 van I-Fra-a en I-Eng-a.

4.2 Communicatie: productief en interactief

LPD 4 De leerlingen verwoorden mondeling en schriftelijk boodschappen, feiten, gevoelens en meningen (kenmerken) met behulp van zinnen, sleutelwoorden of op basis van een voorbeeld of modellen.

- ★ Signaalwoorden: et, ou, alors/and, or, so

Samenhang algemene vorming: I-Ned-b LPD 5

- ✓ Het gebruik van zinnen, sleutelwoorden, een voorbeeld of modellen geeft een opbouwende moeilijkheidsgraad aan: de leerlingen kiezen tussen zinnen om tekst te produceren, gebruiken losse woorden als basis om tekst te produceren of produceren zelf tekst naar een voorbeeld of model.
- ✓ Mogelijke opdrachten: 'toon en vertel', een vlog of een filmpje maken, een voicemailbericht inspreken, een kattebelletje schrijven, een bericht versturen, een formulier invullen ...

LPD 4.1 **De leerlingen verwoorden mondeling en schriftelijk boodschappen, feiten, gevoelens en meningen, waarbij één of meer kenmerken naar keuze op een hoger niveau liggen dan de kenmerken van het basisdoel.**

- ✓ Fouttolerantie bij spelling is afhankelijk van het doel en al dan niet gebruikte hulpmiddelen.
- ✓ Met dit verdiepingsdoel realiseren de leerlingen gedeeltelijk het LPD 4 van I-Fra-a en I-Eng-a.

LPD 5 De leerlingen nemen actief deel aan mondelinge gesprekken (kenmerken).

Samenhang algemene vorming: I-Ned-b LPD 6

- ✓ Bij het actief deelnemen aan een gesprek is de vaardigheid om zelfstandig een gesprek te beginnen, te beëindigen of gaande te houden niet vereist. De leerlingen reageren gepast, stellen vragen en doen een inbreng.

LPD 5.1 **De leerlingen nemen deel aan mondelinge gesprekken, waarbij één of meer kenmerken naar keuze op een hoger niveau liggen dan de kenmerken van het basisdoel.**

- ✓ Met dit verdiepingsdoel realiseren de leerlingen gedeeltelijk het LPD 5 van I-Fra-a en I-Eng-a.

4.3 Identiteit in diversiteit

LPD 6 * De leerlingen tonen interesse in de culturele contexten waarin het Engels of Frans als moedertaal wordt gebruikt.

Samenhang algemene vorming: I-ArVo-ab LPD 5; I-Bee-ab LPD 5; I-Muz-ab LPD 6

- ✓ Voorbeelden van culturele contexten: gastronomie, tradities, feestdagen, onderwijs, sporten, muziek, kunst, toerisme ...

LPD 7 * De leerlingen gaan respectvol om met personen die het Engels of Frans als communicatiemiddel gebruiken.

Samenhang algemene vorming: I-MaVo-b LPD 15; I-Ned-b LPD 13

4.4 Literatuur

LPD 8 De leerlingen drukken hun gedachten en gevoelens uit bij het lezen en beluisteren van literaire teksten.

Samenhang algemene vorming: I-ArVo-ab LPD 9; I-Bee-ab LPD 8; I-Muz-ab LPD 9; I-Ned-b LPD 8

- ✓ Je kan de leerlingen dit laten uitdrukken op een niet-talige manier, in het Nederlands of in de vreemde taal.

LPD 9 De leerlingen gaan creatief om met het Engels of Frans aan de hand van aangereikte bouwstenen.

Samenhang algemene vorming: I-ArVo-ab LPD 12; I-Bee-ab LPD 12; I-Muz-ab LPD 14; I-Ned-b LPD 12

LPD 10 * De leerlingen zien de meerwaarde in van literaire teksten voor zichzelf en voor het verruimen van hun leefwereld.

Samenhang algemene vorming: I-ArVo-ab LPD 19; I-Bee-ab LPD 19; I-Muz-ab LPD 21; I-Ned-b LPD 10

- ✓ Een mogelijke meerwaarde is dat de leerling inspiratie, plezier, troost, ontroering ... vindt in cultuuruitingen en nieuwe cultuuruitingen ontdekt.

4.5 Taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie

LPD 11 De leerlingen gebruiken bij het communiceren woorden uit een zeer elementair repertoire bestaande uit transparante woorden, vertrouwde woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen.

- ✓ Voorbeelden van woordvelden (in alfabetische volgorde) ter inspiratie:
 - cijfers, gewichten, maten, hoeveelheden
 - dagelijkse bezigheden
 - dagelijkse/persoonlijke voorwerpen
 - dagen, maanden, seizoenen, feesten
 - eten en drinken
 - familie
 - instructietaal
 - kleding en accessoires
 - kleuren
 - landen en nationaliteiten
 - persoonlijke gegevens
 - plaatsen in de stad (winkels en diensten)
 - sport en ontspanning
 - transportmiddelen
 - vakantie, reizen
 - weer
 - woning: meubels, uitrusting
 - ...

LPD 12 De leerlingen maken bij het communiceren gebruik van taalhandelingen.

- ★ Taalhandelingen:

- aanspreken
- afscheid nemen
- bedanken
- begroeten
- voorstellen
- zich verontschuldigen

LPD 12.1 **De leerlingen maken bij het communiceren gebruik van bijkomende taalhandelingen.**

★ Bijkomende taalhandelingen:

- een aanbod aannemen of weigeren
- uitnodigen
- feliciteren
- iets bestellen en betalen
- reageren op verontschuldigen

✓ Met dit verdiepingsdoel realiseren de leerlingen het LPD 12 van I-Fra-a en I-Eng-a.

LPD 13 De leerlingen houden bij het communiceren rekening met het beoogde doel, het doelpubliek, het gebruikte kanaal en elementaire beleefdheid.

Samenhang algemene vorming: I-MaVo-b LPD 15; I-Ned-b LPD 17

✓ Je maakt de leerlingen best attent op het register dat ze moeten gebruiken.

LPD 14 De leerlingen zetten strategieën in met het oog op doelgerichte communicatie, ook bij falende communicatie.

Samenhang algemene vorming: I-MaVo-b LPD 15; I-Ned-b LPD 19

5 Pop-ups

Kenmerken 1

Afbakening kenmerken van aangeboden teksten:

(Lu: Luisteren / Le: Lezen)

	Lu	Le
Tekstsoorten		
<u>informatief</u> , <u>opiniërend</u> , <u>prescriptief</u>		
Onderwerp		
concrete, herkenbare inhoud		
Uiterlijke tekstkenmerken		
duidelijke lay-out		

geen achtergrondruis		
met visuele ondersteuning		
met ondersteuning van non-verbaal gedrag		
Structuur/Samenhang		
zeer eenvoudige, herkenbare, expliciet aangegeven tekststructuur		
grote samenhang		
zeer eenvoudige zinsbouw		
Lengte		
beperkt		
Uitspraak/Articulatie/Intonatie		
ondersteunende maar natuurlijke intonatie		
heldere uitspraak, duidelijke articulatie		
Tempo en vlotheid		
normaal spreektempo met frequente pauzes		
Informatiedichtheid		
zeer laag		
Woordenschat		
zeer elementaire woordenschat bestaande uit hoofdzakelijk transparante woorden, de meest frequente woorden, vertrouwde woorden, <u>woordcombinaties</u> en vaste uitdrukkingen		

Kenmerken 2

Afbakening kenmerken van aangeboden teksten:

(Lu: Luisteren / Le: Lezen)

	Lu	Le
Tekstsoorten		
<u>informatief, opiniërend, prescriptief, narratief</u>		
Onderwerp		
concrete inhoud		
Uiterlijke tekstkenmerken		
duidelijke lay-out		
geen of weinig achtergrondruis		
met beperkte visuele ondersteuning		
eventueel met ondersteuning van non-verbaal gedrag		
Structuur/ Samenhang		
eenvoudige, herkenbare tekststructuur		
grote samenhang		
eenvoudige zinsbouw		
Lengte		
beperkt		
Uitspraak/ Articulatie/ Intonatie		
ondersteunende maar natuurlijke intonatie		
heldere uitspraak, duidelijke articulatie		
Tempo en vlotheid		
normaal spreektempo met pauzes		

Informatiedichtheid		
laag		
Woordenschat		
elementaire woordenschat bestaande uit frequente woorden, vertrouwde woorden, <u>woordcombinaties</u> en vaste uitdrukkingen		

Kenmerken 3

Afbakening kenmerken en minimumvereisten van te produceren teksten:

(Spr: Spreken / Sch: Schrijven)

	Spr	Sch
Tekstsoorten		
<u>informatief, opiniërend</u>		
Onderwerp		
concrete inhoud		
Uiterlijke tekstkenmerken		
gepast, niet storend non-verbaal gedrag		
korte woorden en frasen uit het aangeleerde lexicale repertoire zijn correct overgeschreven		
Structuur/Samenhang		
redelijk herkenbare samenhang		
Lengte		
zeer beperkt		
Uitspraak		
een zeer beperkt repertoire van aangeleerde woorden en frasen is met enige inspanning verstaanbaar		
Tempo en vlotheid		
normaal spreektempo ook al zijn er pauzes, duidelijke aarzeling en valse starts		
talrijke onderbrekingen om naar uitdrukkingen te zoeken, minder vertrouwde woorden uit te spreken en om de communicatie te herstellen		
Bouwstenen		
<u>zeer elementaire</u> woordenschat bestaande hoofdzakelijk uit de meest frequente woorden, vertrouwde woorden, transparante woorden, <u>woordcombinaties</u> en vaste uitdrukkingen die gepast worden ingezet zodat de boodschap overkomt.		
hoogfrequente signaalwoorden (chronologisch verloop, opsomming).		
eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire zoals meervoud, volgorde van persoonsvorm en onderwerp in een zin, die gepast worden ingezet zodat de boodschap overkomt ondanks het stelselmatig maken van elementaire fouten.		
Taalvariëteit		
gepast register (afgestemd op doel en doelpubliek)		

Kenmerken 4

Keuze uit één of meer van de volgende kenmerken en vereisten

(Spr: Spreken / Sch: schrijven)

	Spr	Sch
Tekstsoorten		
<u>informatief, opiniërend, prescriptief</u>		
Onderwerp		
concrete inhoud		
Uiterlijke tekstkenmerken		
duidelijke, gepaste lay-out		
gepast, niet storend non-verbaal gedrag		
redelijk correcte spelling van frequente woorden uit het aangeleerde lexicale repertoire		
Structuur/Samenhang		
eenvoudige, gepaste tekststructuur		
redelijk herkenbare samenhang		
Lengte		
beperkt		
Uitspraak/Articulatie/Intonatie		
over het algemeen voldoende helder om te worden verstaan ook al is er een duidelijk moedertaalaccent, en vragen de gesprekspartners regelmatig om herhaling		
Tempo en vlotheid		
normaal spreektempo ook al zijn er pauzes, duidelijke aarzeling en valse starts		
Bouwstenen		
<u>elementaire</u> woordenschat bestaande uit frequente woorden, vertrouwde woorden, <u>woordcombinaties</u> en vaste uitdrukkingen die toelaten te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften		
hoogfrequente signaalwoorden (chronologisch verloop, opsomming, oorzaak en tegenstelling)		
eenvoudige grammaticale constructies, ondanks het stelselmatig maken van elementaire fouten; begrip van de boodschap door de ontvanger komt meestal niet in het gedrang		
Taalvariëteit		
gepast register (afgestemd op doel en doelpubliek)		

Kenmerken 5

Afbakening kenmerken en minimumvereisten van te produceren teksten:

(MI: Mondelinge interactie)

	MI
Tekstsoorten	
<u>informatief, opiniërend</u>	
Onderwerp	

concrete inhoud	
Uiterlijke tekstkenmerken	
gepast, niet storend non-verbaal gedrag	
Structuur/Samenhang	
redelijk herkenbare samenhang	
Lengte	
zeer beperkt	
Uitspraak	
een zeer beperkt repertoire van aangeleerde woorden en frasen is met enige inspanning verstaanbaar	
Tempo en vlotheid	
normaal spreektempo ook al zijn er pauzes, duidelijke aarzeling en valse starts	
de communicatie is volledig afhankelijk van herhaling (in traag tempo), herformulering en herstel	
Bouwstenen	
<u>zeer elementaire</u> woordenschat bestaande hoofdzakelijk uit de meest frequente woorden, vertrouwde woorden, transparante woorden, <u>woordcombinaties</u> en vaste uitdrukkingen die gepast worden ingezet zodat de boodschap overkomt.	
meest elementaire alledaagse beleefdheidsvormen om elementair sociaal contact te leggen	
hoogfrequente signaalwoorden (chronologisch verloop, opsomming).	
eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire zoals meervoud, volgorde van persoonsvorm en onderwerp in een zin, die gepast worden ingezet zodat de boodschap overkomt ondanks het stelselmatig maken van elementaire fouten.	
Taalvariëteit	
gepast register (afgestemd op doel en doelpubliek)	

Kenmerken 6

Keuze uit één of meer van de volgende kenmerken en vereisten

(MI: Mondelinge interactie)

	MI
Tekstsoorten	
<u>informatief, opiniërend, prescriptief</u>	
Onderwerp	
concrete inhoud	
Uiterlijke tekstkenmerken	
gepast, niet storend non-verbaal gedrag	
Structuur/Samenhang	
eenvoudige, gepaste tekststructuur	
redelijk herkenbare samenhang	
Lengte	
beperkt	
Uitspraak/Articulatie/Intonatie	

over het algemeen voldoende helder om te worden verstaan ook al is er een duidelijk moedertaalaccent, en vragen de gesprekspartners regelmatig om herhaling	
Tempo en vlotheid	
normaal spreektempo ook al zijn er pauzes, duidelijke aarzeling en valse starts	
de communicatie is afhankelijk van herhaling (in trager tempo), herformulering en herstel; de bekwaamheid om zelfstandig het gesprek gaande te houden is niet vereist	
Bouwstenen	
<u>elementaire</u> woordenschat bestaande uit frequente woorden, vertrouwde woorden, <u>woordcombinaties</u> en vaste uitdrukkingen die toelaten te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften	
hoogfrequente signaalwoorden (chronologisch verloop, opsomming, oorzaak en tegenstelling)	
alledaagse beleefdheidsvormen om zeer korte sociale contacten te leggen	
eenvoudige grammaticale constructies, ondanks het stelselmatig maken van elementaire fouten; begrip van de boodschap door de ontvanger komt meestal niet in het gedrang	
Taalvariëteit	
gepast register (afgestemd op doel en doelpubliek)	

Strategieën

Strategieën bij receptieve vaardigheden

- met lees- en luisterdoel rekening houden;
- voorkennis activeren;
- inhoud voorspellen;
- hoofd- en bijzaken onderscheiden;
- lay-out, afbeeldingen en visuele ondersteunende elementen gebruiken;
- tekststructuur, titels en structuuraanduiders (signaalwoorden en verwijswaarden) herkennen;
- vragen stellen

Strategieën om betekenis van woorden te achterhalen via

- de context (visuele en tekstuele);
- taalverwantschap;
- talige hulpmiddelen, bv. (digitaal) woordenboek, zoekmachine op afbeeldingen. (digitaal) ...

Strategieën bij productieve vaardigheden

- met spreek- en schrijfdoel rekening houden;
- voorkennis activeren;
- met de ontvanger rekening houden, bv. het gepast inzetten van lichaamstaal;
- rekening houden met effecten van non-verbaal gedrag;
- visuele ondersteunende elementen gebruiken;
- talige hulpmiddelen gebruiken, bv. (digitaal) woordenboek, tekstcontrole, uitspraakapp, model, voorbeeld ...;
- eigen tekst nakijken

Strategieën bijkomend voor interactieve vaardigheden

- met het doel van de interactie rekening houden;
- op wat de ander zegt of schrijft inspelen;
- elementen van lichaamstaal en intonatie herkennen en zelf doelgericht inzetten;
- taalgebruik aanpassen aan de ontvanger;
- vragen om hulp/opheldering zoals trager spreken, herhalen of om herhaling vragen, herformuleren, doorvragen en zelf hulp/opheldering bieden.

Compenserende strategieën bij falende communicatie

De leerlingen zetten strategieën in als de communicatie het doel of de doelgroep dreigt niet te bereiken. Het gaat dan bv. om deze strategieën: zinnen herlezen, achtergrondruis uitschakelen, om herhaling vragen, zich afzonderen, een talig hulpmiddel gebruiken, de communicatie uitstellen naar een later moment.

6 Lexicon

Het lexicon bevat een verduidelijking bij de in het leerplan gebruikte begrippen. De verduidelijking gebeurt enkel ten behoeve van de leraar.

Doelgericht

Doelgericht slaat op het feit dat de taalgebruiker via het begrijpen en/of het produceren van talige boodschappen het doel vlot, succesvol en gepast bereikt. Bv. ik vraag in de supermarkt waar ik een bepaald product kan vinden, ik luister naar het weerbericht om te weten hoe ik me moet kleden, ik lees de rest van een verhaal om te weten te komen hoe het afloopt, enz. Om geslaagd te communiceren houdt hij rekening met de communicatieve situatie. De verwerking van de tekst (receptief) en de kwaliteit van de tekst (productief) worden afgemeten aan de mate waarin het doel vlot, succesvol en gepast bereikt is. Dat gebeurt bij voorkeur in betekenisvolle, authentieke of semi-authentieke situaties.

Elementair

Noodzakelijk voor de communicatiebehoeften van je leerlingengroep.

Informatiedichtheid

De hoeveelheid informatie die in een bepaalde tekst of context aangeboden wordt. Een tekst met hoge informatiedichtheid bevat in de regel veel informatie; een tekst met lage informatiedichtheid weinig.

Informatief

Teksten waarin voornamelijk feitelijke informatie wordt meegedeeld, bv. een krantenbericht.

Literaire teksten

Schriftelijke of mondelinge teksten die een esthetische waarde hebben en die vaak een emotioneel effect bij de ontvanger beogen. Literaire teksten dienen in brede zin te worden geïnterpreteerd. Het kan daarbij zowel over cartoon, graphic novel, lied(tekst), film(tekst), brief, essay, slam poetry, autobiografie, roman ... als over mengvormen gaan.

Narratief

Verhalende teksten, bv. een reisverhaal.

Opiniërend

Teksten waarin de schrijver of spreker een mening of standpunt geeft, bv. een review.

Prescriptief

Teksten met als doel het handelen van de ontvanger te sturen, bv. een recept.

Woordcombinaties

Vaste combinaties van woorden (voorzetsels en/of zelfstandige naamwoorden bij werkwoorden), bv. prendre le petit-déjeuner, s'intéresser à, to have breakfast, to be interested in, ...

Zeer elementair

Absoluut noodzakelijk voor de communicatiebehoeften van je leerlingengroep.

7 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Een lokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid;
- toegang tot (niet-)digitale woordenboeken, naslagwerken en bronnen aangepast aan het taalniveau van de leerlingen.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

8 Concordantie

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de eindtermen realiseren.

Leerplandoel	Eindterm(en)
1	ET 3.1
2	ET 3.2 - ET 3.3
3	ET 3.4 - ET 3.7
4	ET 3.5 - ET 3.7
5	ET 3.2 - ET 3.4 - ET 3.5 - ET 3.6 - ET 3.7
6	ET 3.8
7	--

8	--
9	--
10	--
11	ET 3.2 - ET 3.3 - ET 3.4 - ET 3.5
12	ET 3.5 - ET 3.6 - ET 3.7
13	ET 3.6 - ET 3.7
14	ET 3.2 - ET 3.3 - ET 3.4 - ET 3.5 - ET 3.6 - ET 3.7

8.1 Eindtermen

Competenties in andere talen

3.1 De leerlingen zijn gemotiveerd voor taal m.i.v. cultuur, lezen, spreken, schrijven, luisteren en inzicht in het taalsysteem.° (attitudinaal)

3.2 De leerlingen bepalen het onderwerp en de globale inhoud van geschreven en gesproken teksten in functie van doelgerichte communicatie.

Met inbegrip van kennis

* Feitenkennis

- Woordenschat: zeer elementair repertoire bestaande uit transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen

* Conceptuele kennis

- Tekststructuur, titels, structuuraanduiders (signaalwoorden en verwijswaarden)

* Procedurele kennis

- Strategieën: tekststructuur, structuuraanduiders en titels herkennen, rekening houden met lees- en luisterdoel, voorkennis activeren, visuele ondersteunende elementen gebruiken, inhoud voorspellen, vragen stellen, de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context, de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden via taalverwantschap, talige hulpmiddelen gebruiken

Met inbegrip van tekstkenmerken

* Zeer eenvoudige, herkenbare, expliciet aangegeven tekststructuur

* Zeer lage informatiedichtheid

* Zeer elementaire woordenschat bestaande uit hoofdzakelijk transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen

* Grote samenhang

* Concrete, herkenbare inhoud

* Zeer eenvoudige zinsbouw

* Beperkte lengte

* Tekstsoorten: informatief, opiniërend en prescriptief

(bijkomend voor schriftelijke receptie)

* Duidelijke lay-out

(bijkomend voor mondelinge receptie)

* Geen achtergrondruis

* Normaal spreektempo met frequente pauzes

- * Ondersteunende maar natuurlijke intonatie
- * Heldere uitspraak, duidelijke articulatie
- * Met visuele ondersteuning of met ondersteuning van non-verbaal gedrag

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie: beheersingsniveau analyseren

3.3 De leerlingen bepalen wat de hoofdgedachte is in geschreven en gesproken teksten in functie van doelgerichte communicatie.

Met inbegrip van kennis

- * Feitenkennis
 - Woordenschat: zeer elementair repertoire bestaande uit transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen
- * Conceptuele kennis
 - Tekststructuur, titels, structuuraanduiders (signaalwoorden en verwijswaarden)
- * Procedurele kennis
 - Strategieën: tekststructuur, structuuraanduiders en titels herkennen, rekening houden met lees- en luisterdoel, voorkennis activeren, visuele ondersteunende elementen gebruiken, inhoud voorspellen, vragen stellen, hoofd- en bijzaken onderscheiden, de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context, de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden via taalverwantschap, talige hulpmiddelen gebruiken

Met inbegrip van tekstkenmerken

- * Zeer eenvoudige, herkenbare, expliciet aangegeven tekststructuur
- * Zeer lage informatiedichtheid
- * Zeer elementaire woordenschat bestaande uit hoofdzakelijk transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen
- * Grote samenhang
- * Concrete, herkenbare inhoud
- * Zeer eenvoudige zinsbouw
- * Beperkte lengte
- * Tekstsoorten: informatief, opiniërend en prescriptief
(bijkomend voor schriftelijke receptie)
- * Duidelijke lay-out
(bijkomend voor mondelinge receptie)
- * Geen achtergrondruis
- * Normaal spreektempo met frequente pauzes
- * Ondersteunende maar natuurlijke intonatie
- * Heldere uitspraak, duidelijke articulatie
- * Met visuele ondersteuning of met ondersteuning van non-verbaal gedrag

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie: beheersingsniveau analyseren

3.4 De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten in functie van doelgerichte communicatie.

Met inbegrip van kennis

- * Feitenkennis
 - Woordenschat: zeer elementair repertoire bestaande uit transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen
- * Conceptuele kennis

- Tekststructuur, titels, structuuraanduiders (signaalwoorden en verwijswaarden)

* Procedurele kennis

- Strategieën: tekststructuur, structuuraanduiders en titels herkennen, rekening houden met lees- en luisterdoel, voorkennis activeren, visuele ondersteunende elementen gebruiken, inhoud voorspellen, vragen stellen, de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context, de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden via taalverwantschap, talige hulpmiddelen gebruiken

Met inbegrip van tekstkenmerken

* Zeer eenvoudige, herkenbare, expliciet aangegeven tekststructuur

* Zeer lage informatiedichtheid

* Zeer elementaire woordenschat bestaande uit hoofdzakelijk transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen

* Grote samenhang

* Concrete, herkenbare inhoud

* Zeer eenvoudige zinsbouw

* Beperkte lengte

* Tekstsoorten: informatief, opiniërend en prescriptief

(bijkomend voor schriftelijke receptie)

* Duidelijke lay-out

(bijkomend voor mondelinge receptie)

* Geen achtergrondruis

* Normaal spreektempo met frequente pauzes

* Ondersteunende maar natuurlijke intonatie

* Heldere uitspraak, duidelijke articulatie

* Met visuele ondersteuning of met ondersteuning van non-verbaal gedrag

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie: beheersingsniveau analyseren

3.5 De leerlingen produceren schriftelijke en mondelinge teksten in functie van doelgerichte communicatie met behulp van sleutelwoorden, bouwstenen of een voorbeeld.

Met inbegrip van kennis

* Feitenkennis

- Woordenschat: zeer elementair repertoire bestaande uit transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen die toelaten te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften

* Conceptuele kennis

- Effecten van non-verbaal gedrag (mondelinge productie)

- Registers

* Procedurele kennis

- Strategieën: spreek- en schrijfdoel bepalen, voorkennis activeren, rekening houden met ontvanger (zoals het gepast inzetten van lichaamstaal), talige hulpmiddelen gebruiken

- Gebruik van registers

- Gebruik van eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire (zoals meervoud, volgorde van persoonsvorm en onderwerp in een hoofdzin)

Met inbegrip van tekstkenmerken

* Taalgebruik met aandacht voor adequaatheid

* Beheersing van een zeer elementair lexicaal repertoire bestaande uit hoofdzakelijk geïsoleerde woorden, de meest frequente woorden, transparante woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen die

toelaten te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoefte en die betrekking hebben op concrete situaties

- * Beperkte beheersing van eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire (zoals meervoud, volgorde van persoonsvorm en onderwerp in een hoofdzin)
- * Gepast register (afgestemd op doel en doelpubliek)
- * Gebruik van hoogfrequente signaalwoorden (chronologisch verloop, opsomming)
- * Redelijk herkenbare samenhang
- * Concrete inhoud
- * Zeer beperkte lengte
- * Tekstsoorten: informatief en opiniërend (bijkomend voor schriftelijke productie)
- * Korte woorden en frasen uit het aangeleerde lexicaal repertoire zijn correct overgeschreven (bijkomend voor mondelinge productie)
- * Gepaste, niet-storende lichaamstaal
- * Uitspraak van een zeer beperkt repertoire van aangeleerde woorden en frasen is met enige inspanning verstaanbaar
- * Gebruik van hoofdzakelijk geïsoleerde woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen, met talrijke onderbrekingen (om naar uitdrukkingen te zoeken, minder vertrouwde woorden uit te spreken en om de communicatie te herstellen)

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie: beheersingsniveau creëren

3.6 De leerlingen nemen deel aan mondelinge interactie in functie van doelgerichte communicatie.

Met inbegrip van kennis

- * Feitenkennis
 - Zie opsomming bij eindtermen 3.2 t.e.m. 3.5
- * Conceptuele kennis
 - Zie opsomming bij eindtermen 3.2 t.e.m. 3.5
 - De meest elementaire alledaagse taalgedragsconventies (aanspreken, begroeten, afscheid nemen, voorstellen, bedanken, zich verontschuldigen)
- * Procedurele kennis
 - Strategieën (bijkomend t.o.v. de strategieën opgesomd bij mondelinge receptie en productie): rekening houden met doel interactie, inspelen op wat de ander zegt, vragen om hulp/opheldering (zoals trager spreken, herhalen, herformuleren) en zelf hulp/opheldering bieden, elementen van lichaamstaal en intonatie herkennen en zelf doelgericht inzetten
 - Gebruik van de meest elementaire alledaagse taalgedragsconventies (aanspreken, begroeten, afscheid nemen, voorstellen, bedanken, zich verontschuldigen)
 - Zie opsomming bij eindtermen 3.2 t.e.m. 3.5

Met inbegrip van tekstkenmerken

- * Zie opsomming bij eindtermen 3.2 t.e.m. 3.5
- * Gebruik van de meest elementaire alledaagse taalgedragsconventies (aanspreken, begroeten, afscheid nemen, voorstellen, bedanken, zich verontschuldigen) om elementair sociaal contact te leggen
- * De communicatie is volledig afhankelijk van herhaling (in traag tempo), herformulering en herstel

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie: beheersingsniveau creëren

3.7 De leerlingen gebruiken kenmerken, mogelijkheden en principes van vreemde talen als communicatiemiddelen in functie van doelgerichte communicatie.

Met inbegrip van kennis

* Conceptuele kennis

- Tekststructuur

- Communicatiemodel: zender, boodschap, ontvanger, kanaal, doel

- Registers

* Procedurele kennis

- Gebruik van registers

- Gebruik van compenserende strategieën bij falende communicatie

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie: beheersingsniveau toepassen

3.8 De leerlingen tonen interesse in culturele contexten waarin vreemde talen worden gebruikt.^o
(attitudinaal)

Inhoud

1	Algemene inleiding	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Verbreding en verdieping in een observerende en oriënterende eerste graad	5
1.5	Opbouw van de leerplannen	6
1.6	Basisgeletterdheid	6
1.7	Tot slot	7
2	Situering	7
2.1	Beginsituatie	7
2.2	Samenhang in de eerste graad	7
2.3	Plaats in de lessentabel	8
3	Pedagogisch-didactische duiding	8
3.1	Engels en Frans en het vormingsconcept	8
3.2	Krachtlijnen en opbouw van het leerplan	9
3.3	Verbreding	9
3.4	Aandachtspunten	10
4	Leerplandoelen	11
4.1	Communicatie: receptief	11
4.2	Communicatie: productief en interactief	12
4.3	Identiteit in diversiteit	13
4.4	Literatuur	13
4.5	Taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie	14
5	Pop-ups	15
6	Lexicon	21
7	Basisuitrusting	22
8	Concordantie	22
8.1	Eindtermen	23